

GAZETA LWOWSKA.

Wychodzi z Dodatkiem codziennie, prócz świąt i niedziel. Prenumerata kwartalna miejscowym 4 zlr. 15 kr., odbierającym pocztą 4 zlr. 40 kr., insercyę odpłacają od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

Nr. 11.

Sroda 15. Stycznia 1851.

Rok gazecie 40.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Portugalia. — Hyszpania. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 26. grudnia. Dla założenia szkoły trywialnej w Dobrotworze, cyrkułu Złoczowskiego, zapewnione zostały następujące składki:

Od gminy miasteczka Dobrotwór włącznie z gminą Strychanka rocznie gotowizną 81 zlr. m. k.

Od tamtejszego plebana J. ks. Piotra Ines przez czas posiadania plebanii dla nauczyciela roczny użytek z erekcyonalnego pola 1½ morga obejmującego i 10 fur miękkiego drzewa na opał z deputatu w drzewie podług dochodu z plebanii wyrachowanego na 6 zlr.

Od tamtejszego gr. kat. plebana ks. Michała Stankiewicza na czas trwania jego plebanii 4 zlr. — Razem 91 zlr. m. k.

Niedostająca do kongruy nauczycielskiej ilość 9 zlr. m. k. przekazana tymczasowem na lat 3 funduszowi szkół normalnych.

Do wystawienia domu szkolnego, do czego dziedzic Jego Excelencyja JW. Feliks hr. Mier, materyału bezpłatnie dostarczyć oświadczył się, przyjeły na siebie gminy Dobrotwór i Strychanka. Oprócz tego złożył dziedzic rzeczony 15 zlr. m. k. na tę szkołę, ku czemu książeczka kasy oszczędności pod l. 7189-844, z dnia 29. marca 1849 na 14 zlr. 57 kr. na rzecz szkoły Dobrotworskiej opiewająca, i w głównej kasie krajowej złożona, zakupioną została, co dopiero po 3 latach z wrachowaniem prowizyi do kapitału dla szkoły użytem będzie.

Potrzeba opalania szkoły pokryta jest utrzymaniem powinności byłego Państwa dotąd trwającej dodawania rocznie 75 fur dla szkoły parafii gr. kat., których dostawa do gromady należy.

To powszechnie użyteczne dążenie do rozszerzenia nauki ludowej, podaje się do powszechnej wiadomości.

Sprawy krajowe.

(Litogr. „Koresp. austr.“ o obrocie finansów z 2go kwartału 1850 r.)

Litogr. *Korespondencyja austriacka* z dnia 8. stycznia pisze: Wczoraj podaliśmy czytelnikom naszym krótki przegląd głównych pozycji rezultatów obrotu austr. finansów z 2go kwartału r. 1850; dzisiaj zastanowimy się bliżej nad tym wielce ważnym przedmiotem.

Rzucmy najprzód badawczym wzrokiem na żywioły, które spowodowały tak znaczny niedobór w wspomnianym kwartale.

État wojskowy pochłoniął 30,721,831 zlr., podczas gdy przed rokiem 1848 wynosił ledwie połowę tej sumy.

Dochody z Węgier, Siedmiogrodu i Krocacji, tudzież z Województwa serbskiego wynosiły w wspomnianym kwartale tylko 734,000 zlr., a przed rewolucyą można było czysty dochód z tych krajów w jednym roku obliczyć bez przesadzenia na 5 milionów.

Nowa organizacya w wszystkich gałęziach administracyi, która się według wymagań czasu niezbędnie potrzebna okazała, nieustannie ofiary ze strony administracyi państwa dla spiesznego uregulowania komunikacyi tak ważnej dla wzrostu monarchyi, wszystko to sprawiło znaczne koszta, atoli część tych dzieł już bliska ukończenia, a w ogóle można przewidzieć z wszelką pewnością, że nadzwyczajne wydatki na pokrycie kosztów organizacyi, będą na przyszłość niepotrzebne.

Jest jednak jeszcze punkt negacyjny, który przeważnie wpłynął na ten niedobór. Niektóre z nowo utworzonych źródeł podatkowych nie zaczęły jeszcze płynąć obficie; n. p. podatek od dochodów wynosił w owym kwartale tylko 79,366 zlr. m. k.; zaprowadzone nateczas w Węgrzech nowe podatki, były po części nie tak znaczne jak później nałożone, a po części obrócono dochód z nich na pokrycie kosztów administracyi.

Warunki, pod którymi można się spodziewać usunięcia niedoboru, są następujące: 1) Redukcyę w etacie wojskowym. 2) Przeprowadzenie niezbędnych, liczących dzieł organizacyi. 3) Stósowny dochód z nowo utworzonych źródeł podatkowych w Węgrzech i innych krajach koronnych.

Kto z niejaka zręcznością umie obliczać cyfry równie jak fakta, nie zdoła zaprzeczyć, że warunki te dadzą się bez przeszkody dopełnić. Niemiecki, europejski pokój zabezpieczony wysoką oględnością i mądrością znakomitego męża, któremu poruczono kierunek na-

szych spraw zewnętrznych. Nawet pozostałe jeszcze naprężenie stosunków politycznych zniknie powoli; błogi i ożywiający pokój powszechny, którego pragnie cała Europa z jedynym wyjątkiem zapamiętałej fakty, zatrze ostatnie ślady rozdziwienia i alteracyi umysłów. Spodziewany nieodzownie pomysłny rezultat konferencyi Dreźnieńskiej nastreży najlepszą sposobność do przedsięwzięcia stosownych redukcji w etacie armii.

Za nią pójdzie z kolei ukończenie prac organizacyjnych i obfity dochód z nowych podatków.

Każdy milion, o który się niedobór pomniejszy, zrobi państwu kredyt na wiele milionów, a zupełne usunięcie niedoboru podniesie kredyt Austrii do nadzwyczajnego stopnia.

Wszystko to wprawdzie zależy od tego, ażeby przytoczone powyżej warunki niebawem dopełniono; bo lekkie słabości, które się na dłuższy czas zagnieżdżą w państwie, przybierają często charakter chorób niebezpiecznych. Ale nadzieja słusznie uzasadniona przemawia właśnie za tem, że niebawem nadejdzie pożądana epoka regeneracyi, przyczem to jeszcze dodać należy, że dni w krótkim życiu człowieka znaczą ledwie tyle, ile momenta w życiu państwa i że państwo do zdrowia przychodzące potrzebuje w najpomysłniejszym razie całego peryodu czasu do zupełnego wyleczenia się.

(Rezultat obrotu finansów austriackich w pierwszym półroczu r. 1850, t. j. od 1go listopada 1849 do końca kwietnia 1850 r.)

Wiedeń, 9. stycznia. Urzędowa część dzisiejszej Gazety Wiedeńskiej zawiera następujące rezultaty finansowego obrotu we wszystkich krajach koronnych w pierwszym półroczu administracyjnego roku 1850, t. j. od 1. listopada 1849 po koniec kwietnia 1850.

Przychody.

Stale podatki: Podatek gruntowy zr. 23,356,885,	zlr.
podatek domowy 2,764,989, podatek od dziedzictwa (zaległości) 53,198, <i>subsidiūm ecclesiasticum</i> 7551, podatek osobisty w Dalmaeyi 9857, podatek zarobkowy 1,280,565, awersuale z Tryestu zamiast osobistego i zarobkowego podatku 20,000, podatek żydowski (zaległości) 19,942, podatek dochodowy 188,797, stałe podatki Krakowskiego okręgu 58,154, w ogóle	27,759,938

Niestale podatki: Akeyza zr. 11,711,615, cło 10,203,908, sól 10,151,736, tytoń i tabaka 7,827,666, stępel 3,220,556, taksy 452,995, loterya 1,321,161, poczta 234,295, myto 1,133,012, puncyrowanie 31,616, połączone należności w lombardzko-weneckim królestwie 128,077, w ogóle	46,416,637
--	------------

Po odtrąceniu niedoboru w dochodach prochu i saletry w lombardzko-weneckim królestwie	11,328
---	--------

Reszta	46,405,309
------------------	------------

Przychody z własności państwa, tudzież z górnictwa i mennictwa: Dochód z dóbr rządowych zr. 612,469, sprzedaż dóbr kameralnych 14,945, opróżnione prebendy duchowne 98,116, dochód z rządowych kolei żelaznych (z wyłączeniem sum, obróconych na rozszerzenie środków dochodowych, które w ministerjum handlu przychodzą) 150,287, mennictwo (zysk w wybitiu monety zdawkowej) 2,650,947, w ogóle	3,526,764
---	-----------

Po odtrąceniu niedoborów, a to: w fabrykach rządowych (dla większego wydatku na drukarnię rządową) 49,759, w górnictwie (dla następującego aż w późniejszym peryodzie porachunku odwozów metalowych) 555,377	605,136
--	---------

Reszta	2,921,628
Przewyżki funduszu umarżającego	4,967,737

Rozmaite przychody: Sardyńska indemnizacya wojenna 8,488,775, zysk na monecie i wekslu przytem 871,083, rozmaite inne przychody 1,294,761, w ogóle	10,654,619
--	------------

Ogółowa suma przychodów	92,709,231
z których na zwyczajne dochody 83,349,373 zlr., a na nadzwyczajne 9,359,858 zlr. przypada.	

Wydatki.

Dług państwa: Prowizye za u procentowany w m. k. i w w. w. dług państwa	20,710,351
(z tego na fundusz umorzenia 3,150,277) prowizye za chwiewny dług (z tego na fundusz amortyzacyjny 802,000), zwrot pożyczki loteryjnej: kapitał 126,950, zyski 101,979	228,929
Wymiana wylosowanych obligacyi dawniejszego długu państwa	4,687

Dotacja powszechnego długu umarzania	961,539
Kontraktowa wymiana wydanych bankowi obligacji na wymienianie papierowych pieniędzy w walucie wiedeńskiej zr. 1,294,276	25,586,948
<i>Dwór</i>	3,490,873
<i>Rada ministerjalna</i>	61,248
<i>Ministerjum spraw zewnętrznych</i>	743,121
<i>Ministerjum spraw wewnętrznych</i> : Kierunek centralny zr. 270,476, wydatki sejmowe 5370, polityczna administracja w krajach koronnych 4,385,444, publiczna bezpieczeństwo włącznie z wydatkami na żandarmerią 1,547,148, stanowe wydatki 43,962, dla gmin dalmatyńskich 52,000, zakłady dobroczynne 887,150, zakłady szczepienia ospy 20,646, zakłady kryminalne (między temi na nadzwyczajne budowle 94,163 zr.) 789,821, zapomogi dla mieszkańców Wiednia z powodu wypadków październikowych w 1848 roku 692,200, komisye uwolnienia od ciężarów gruntowych 1,115,990 zr.	8,810,207
<i>Ministerjum wojny</i> : Kierunek centralny 208,643, wydatki na armię 60,725,844, wydatki na buchhalterye wojenną 206,334, pensye wojskowe i prowizye z kamerali 419,176, dodatek do budowy na utrzymanie i uprowianowanie niemieckich twierdz związkowych 542,197 zr., w ogóle	62,102,194
<i>Ministerjum finansów</i> : Kierunek centralny 344,688, administracye dochodów kameral. i okręgowych 1,436,202, straż finansowa 2,828,064, kasy główne i krajowe 363,704, prokuratorye kamery i urzędy fiskalne 156,565, wydatki za transport pieniędzy 8256, strata na monecie i wekslach, tudzież kosztu przebiccia 204,798, indemnizacye akcyzowe 477,051, pensye i płace kwiescentowe indywiduów, nie należących do żadnej gałęzi administracyi z wyłączeniem lombardzko-weneckiego królestwa 222,988, pensye i płace kwiescentów w lombardzko-weneckiem królestwie 376,259, acquiramenta i recesowe odwozy 294,648, wydatki patronatu 42,845, zapłaty obcym rządowi (roczna indemnizacya za kraj Bawaryi) 83,333, rozmaite inne wydatki 379,910 zr., w ogóle	8,108,171
<i>Ministerjum sprawiedliwości</i> : Kierunek centralny 191,054, administracya sprawiedliwości w krajach koronnych 3,732,770, wydatki jurydykcyjne 207,392, wydatki inkwizycyjne 490,246, w ogóle	4,621,462
<i>Ministerjum wyznań religijnych i nauki publicznej</i> : Kierunek centralny zr. 61,243, instytutu religijne 440,482, szkoły 215,090, zakłady naukowe 513,006, akademie umiejętności 27,183, akademie pięknych sztuków 36,798, fundacye i dodatki na różne zakłady szkolne i wychowawcze 269,262, w ogóle	1,563,064
<i>Ministerjum handlu, przemysłu i budowl publicznych</i> : Kierunek centralny zr. 312,386, konsulaty 105,466, władze budownicze w krajach koronnych 499,624, budowanie i utrzymanie gmachów eraryalnych i potrzeby domowe 327,091, budowle kolei żelaznych 3,819,220, rozszerzenie środków dochodowych i uzupełnienie 612,500, wymiana węgierskiej centralnej kolei żelaznej 2,615,751, budowa i utrzymanie telegrafów rządowych 384,600, budowa gościńców (między tem na nadzwyczajne budowle bez Włoch 77,151) 2,955,537, budowy wodne (między tem na nadzwyczajne budowle bez Włoch 110,404) 1,335,590, w ogóle	12,967,765
<i>Ministerjum kultury krajowej i górnictwa</i>	94,855
<i>Władze kontroli</i> : Kierunek centralny 57,184, centralna buchhalteryja państwa z wyłączeniem buchhalteryi wojennej 437,314, prowincyalne buchhalteryje rządowe 671,677, w ogóle	1,166,175
Ogółowa suma wydatków	129,316,083
z których na zwyczajne wydatki przypada 85,574,187, a na nadzwyczajne *) 43,741,896 zr.	
Porównawszy zwyczajne wydatki w kwocie	85,574,187
z zwyczajnymi dochodami w kwocie	83,349,373
okazuje się w zwyczajnej potrzebie niedobór	2,224,814
który zstał powstał, że dodatkowa należytość koronnych krajów Węgier, Siedmiogrodu i Krocacyi, następnie serbskiego Województwa i Temeskiego Banatu w tem półroczu do wydatków centralnych nie wynosiła więcej jak 1,014,008 zr., podczas gdy ta przed rokiem 1848 wynosiła najmniej 10 milionów reńsk. w każdym semestrze.	
Porównywając nadzwyczajne wydatki w kwocie	43,741,896
z nadzwyczajnymi dochodami w kwocie	9,359,858
okazuje się w nadzwyczajnej potrzebie niedobór	34,382,038

*) Nadzwyczajne wydatki składają się z następujących pozycyi: 1) Spłacone kapitały loteryi pożyczkowej zr. 126,950. 2) Wymiana wylosowanych obligacyi dawniejszego długu państwa 4687. 3) Wymiana wylosowanych obligacyi pochodzących z wymiany w. w. 1,294,276. 4) Nadzwyczajne budowle w zakładach kryminalnych 94,163. 5) Nadzwyczajny wydatek na wojsko nad dawniejsze przecięcie rocznie 55 milionów reńskich 34,602,194. 6) Budowle kolei żelaznych 3,819,220. 7) Rozszerzenie środków dochodowych 612,530. 8) Budowle telegrafów 384,600. 9) Wymiana węgierskiej centralnej kolei żelaznej 2,615,751. 10) Nadzwyczajne budowle gościńców i wodne 187,555. W ogóle 43,741,896 zr.

Ogółowy niedobór wynosi, a to: w zwyczajnej potrzebie 2,224,814, w nadzwyczajnej potrzebie 34,382,038, w ogóle 36,606,852

Osobne przyprawy wynoszą, a to: 1) przez wpłatę na 4° pożyczkę z roku 1849 zr. 40,156,301; 2) przez wpłatę na lombardzko-wenecką pożyczkę w drodze subskrybcyi 63,623; 3) przez kapitalizowanie prowizyi od kuponów i obligacyi pożyczki loteryjnej 2,273,575; 4) przez wydanie 5° w m. k. obligacyi na uzupełnienie indemnizacyjnych kapitałów-Daz 69,880; 5) przez emisye 5° hypotecznych asygnatów 2,216,650; 6) przez wpłacone kapitały za indemnizacye gruntów 103,036; 7) przez odwóz depozytów sądowych 82,584; 8) forszusy banku przez wymieniane przezeń w pierwszym semestrze 1850 3° asygnaty z r. 1842 tudzież hypoteczne asygnaty etc. 5,366,250; 9) przez emisye: a) 3° asygnatów i biletów skarbowych 27,979,610, b) lombardzko-weneckich skarbowych biletów 6,934,571, c) asygnatów na krajowe dochody Węgier 12,419,059, d) banknotów niemieckich 1,356,713, e) banknotów węgier. 3,021,516, w ogóle 102,052,550

Z tego obrócono: 1) na wymianę 3° centralnej kasy asygnatów z roku 1842 zr. 3,224,900; 2) na wymianę przypadłych 5° centralnej kasy asygnatów z roku 1848 i 1849 zr. 21,090; 3) na wymianę 4° centralnej kasy asygnatów z depozytowej kasy funduszu amortyzacyjnego 3,050,000; 4) na umorzenie długu bankowi: a) za pomocą sardyńskiej indemnizacyi wojennej 7,146,000, b) za pomocą pozostawionych jemu wpłat na 4° pożyczkę 40,165,301; 5) na uzupełnienie indemnizacyjnych kapitałów-Daz 70,343; 6) na forszusy indemnizacyi urbaryalnych 1,206,404; 7) interesa weksłowe 127,842, w ogóle 55,011,880

Porównawszy tę sumę z osobnemi przyprawami 102,052,550 okazuje się przewyżka tych ostatnich w kwocie 47,040,670 z których na pokrycie niedoboru 36,606,852 a resztę w kwocie 10,433,818

obrócono na forszusy za wynagrodzeniem i na porachunek w szczególności w koronnych krajach Węgier, Siedmiogrodu, Krocacyi, Sławonii, serbskiego Województwa i Temeskiego Banatu.

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 10. stycznia. Mimo nieobecności pana prezydenta ministrów odbywa się prawie codziennie rada ministrów, a czynność w wszystkich ministerstwach jest zawsze tak wielka, że często aż do późnej nocy pracują w biurach.

— Południowo-wschodnią rządową kolej żelazną z koleją poboczną między Preszburgiem i Gänserndorf uznano za gościniec cłowy, a zastosowanie istniejących przepisów dla transportu towarów w nocy przez linię celną nie ma miejsca co do komunikacyi przez wspomnianą kolej żelazną. Towary krajowe i zagraniczne podlegające cłom wchodowym, tudzież pakunki podróznich są wolne od cła. Zagraniczne nieocłone towary mają być według przepisów wykazane.

— Wypracowaniem wielkiej mapy Galicyi, której za podstawę służyły materyały c. k. wymiaru katastralnego zajmują się c. k. kapitanowie *Lichtenstern* i *Kummersberg*. Wychodzi w 74 pojedynczych kartkach w formacie 18³/₄ cali długości, a 12¹/₂ cali wysokości.

— Sprawa zniesienia ciężarów gruntowych w Czechach doszła z końcem upłynionego roku do bardzo pomyślnych rezultatów. W ogóle ukończono już dotychczas 898 operatów w tej mierze. Ogólna kwota zlikwidowanego kapitału indemnizacyi wynosi 22,814,198 zr. 25 kr., a renty pięćprocentowe 1,140,700 zr. 55¹/₂ kr. Z tego wypłacono dotąd 874,419 zr. 47³/₄ kr.

— Na posiedzeniu rady gminnej z 7. b. m. przedłożono wniosek, aby panu prezydentowi ministrów księciu Schwarzenbergowi nadać za znakomite zasługi jego około cesarstwa prawo honorowego obywatelstwa miasta Wiednia. Wniosek ten przyjęło jednogłośnie zgromadzenie całe.

— C. k. komisya ministerjalna zajmująca się regulacyą stosunków leśniczych, jest ciągle bardzo czynną. W bardzo wielu gminach przyszyły ugody do skutku; liczne gminy zrzekły się zupełnie prawa wřębu, zbierania gałęzi i paszenia bydła w należących do państwa lasach; wszędzie dostrzegają się daję jak największą gorliwość ku ułatwieniu sprawy regulacyjnej. (Aust.)

(Przegląd spraw sławiańskich.)

Wiedeń, 10. stycznia. Pismo *Vid. denik*, który wielką uwagę poświęca nauce publicznej, wyraża się dziś w przydłuższym artykule bardzo pomyślnie o postępach w nauce sławiańskiej. „Najlepszym świadectwem,“ mówi, „że w Austrii urzewnistniono równie uprawnienie narodowości, są postępy naukowe w rozmaitych sławiańskich językach w naszych szkołach. Przed rokiem 1848 niewolno było używać swego narodowego języka ani w piśmie, ani słowem, ani w sali naukowej. Polaków i Rusinów uczono w większej części po niemiecku, Czechów, Morawców tudzież Słowenów uczono podobnie podług niemieckich książek naukowych. W szkołach kroackich była łacina przepisana jako język naukowy, a Słowacy i Serbowie byli zmuszeni po madjarsku się uczyć. Z rokiem 1848 ustał ten przymus i każdy szczep ludów sławiańskich zaczął swój ojczysty ję-

zyk uprawiać. Kroaci zajmują tu bezsprzecznie pierwsze miejsce, zerwali oni z Madjarami zupełnie, ogłosiwszy swój narodowy język także językiem urzędowym w całej Kroacji i Sławonii. Za jednym zamachem zmieniły się ich naukowe zakłady i musiały swój system zreformować radykalnie, o czem już teraz świadczą błogie owoce. Nie tak pomyślnie jak Kroatom powiodło się dotychczas ich braciom Serbom. Dopiero komisya szkolnej utworzonej w końcu zeszłego roku dla Województwa udało się wydać korzystne rezultaty, i już pracują gorliwie nad ich wykonaniem, przyczem należałoby jeszcze to jedno mieć na względzie, aby system reformy zdalnym nauczycielom był poruczony.

(L. K. A.)

(Depesza telegr. z Berlina o sprawie Szlezwig-Holsztynu.)

Wiedeń, 11. stycznia. Jak się dowiadujemy z nadesłanej właśnie z Berlina depeszy telegraficznej z dnia wczorajszego, można spodziewać się pomyślnego skutku po rozpoczętych z namiestnictwem holsztyńskim układów. Z dzisiejszym dniem kończy się wyznaczony mu termin deklaracyi. I my też nie chcemy wątpić o tem, że namiestnictwo rozważyło dobrze i własne i kraju swego położenie krytyczne, i że niedopusi się pewnie rozpaczliwego kroku. Interes spokoju powszechnego wymaga tego koniecznie, aby Holsztyńczycy jak najprędzej broń złożyli. Jeżeli uczynią to bez dopuszczenia środków przymusowych, tedy wyświadcza tem najlepszą przysługę dobrze zrozumianym interesom własnym. O ile bowiem rozciągają się w istocie prawa związku niemieckiego, nieodmówi im pewnie Austria jak najskuteczniejszej opieki z swej strony. Wszakże było to zawsze zamiarem Austrii ochraniać słuszne prawa Niemiec, od czego nieodstąpi nigdy w jakichkolwiek okolicznościach. (L. K. A.)

(Kurs wiedeński 11. stycznia 1851.)

Obligacye długu państwa 5% — 95 $\frac{1}{4}$, 4 $\frac{1}{2}$ % — 82 $\frac{7}{8}$. Losy z r. 1834—204 z 1839 115. Akcyje kolei północ. 115 $\frac{1}{4}$.

Portugalia.

(Wiadomości potoczne z Lizbony.)

Dziennik *Independance belge* z dnia 8. stycznia zawiera następujące wiadomości z Lizbony: Nasze doniesienia z Portugalii sięgają do 30. grudnia. Ministrowie usiłują ile możności, ażeby przyszła sesya Kortezów skończyła się za trzy miesiące. Liczą na to, że Królowa nie będzie w stanie otworzyć izb osobiście mową od tronu, a przeto uniknie się nieskończonych i bezpożytecznych dyskusyi nad adresem. Budżet będzie bezpośrednio przedłożony i wniesiony projekt do nowej ustawy wyborczej, któraby uregulowano nowe wybory mające się odbyć w ciągu roku przyszłego (1851).

Kardynał-patriarcha Lizbony mianowano prezydentem izby parów, a p. Jose da Silva Carvalho, dawnego zwolennika wolności konstytucyjnej w Portugalii, wice-prezydentem. Mimo powszechnej opozycyi usiłuje gabinet utrzymać się wszelkimi siłami przy władzy.

Król ma podpisywać dekreta podczas połogu królowej. Nieporozumienie między rządem i bankiem nie załatwiono dotychczas.

Hyszpania.

(Posiedzenie Kortezów w Madrycie.)

Madryt, 1. stycznia. W ciągu posiedzenia kortezów dnia 30. grudnia r. z. wynownie dowodził *margrabia de Valdegamas* (Donoso Cortes), że społeczeństwo jest nierównie bezpieczniejsze i silniejsze, gdy stoi oparte na zasadach porządku moralnego, aniżeli na ustawach porządku materyalnego, gdy się opiera na enocie raczej niż na industryi.

Jeżeli rząd zajmuje się jedynie materyalnemi sprawami, tedy dzieje się z nim częstokroć to co się stało we Francyi, gdzie w jednym dniu pochłonięte zostały industrya, potęga i bogactwa. Zadania tego, jak rozdzielić rozumowym sposobem bogactwa po między ludzi, nad czem się biedzą socjaliści, komuniści i ekonomiści polityczni, człowiek nie rozwiąże, to Bogu samemu tylko można.

Sam tylko katolicyzm znalazł środek rozwiązania tej zawilości naznaczając jałmużnę. Na co nam gdzieindziej szukać rozwiązania lepszego, i szukając, pewnie nie znajdziecie godniejszego; (prawda); i dla tego-to kościół tak mocny i tak szanowny od wieków stoi. Kościół istotą duszy i przykazania jest pośrednikiem między obogim a biednym; (bardzo dobrze.). Więc radziłbym, ażeby ministrowie nie tyle chwil poświęcali porządkom rzeczy materyalnych, a raczej więcej zwracali uwagi na porządek rzeczy moralny. Sam bowiem tylko porządek rzeczy moralny zamknąć zdoła przepaść rewolucyjną. (prawda.).

Martinez de la Rosa odpowiadając, twierdzi, że porządek materyalny może i powinien być uważany za podstawę porządku moralnego. Bo czyż może utrzymać się porządek moralny wtedy, gdy prasa w obłądy wprawia umysł ludu, i kiedy dyscyplina wojskowa ustaje. A w tym przypadku nie utrzyma moralnego porządku tylko ściśle zachowanie przestróg materyalnych.

Co może Hyszpanię pocieszyć, jest to, że lud jej jeszcze w pełni życia i zdrowia, umiał się zachować od zepsucia, jakiemu inne narody uległy; nie ma u nas gorszego rozdwojenia między mającym a ludem, jeszcze ludność technie zasadami religii i wiary Hyszpanii katolickiej; a bez tych zasad nie będzie ani stałego rządu, ani ustawy silnej, władza nie powściągnie występku, ubogi nie znajdzie pociechy, a nieszczęśliwy nadziei. Posiadając te żywioły, społeczeństwo hyszpańskie nie zaginie. (Jour. de Deb.)

Anglia.

(Wiadomości potoczne.)

Londyn, 3. stycznia. Komisya śledcza dla uniwersytetu Oxfordzkiego odbyła wczoraj posiedzenie w urzędowym pomieszkaniu

pierwszego lorda skarbu. — Kawaler Bunsen z małżonką opuścił wczoraj zamek Windsor. — Ambasador hiszpański, sardyński, tudzież viscount i viscountesse Ponsonby mieli być wczoraj z wizytą u Jej Król. Mości. — Między członkami parlamentu, pułkownikiem Dunne i p. G. A. Hamilton odbyła się niedawno korespondencya względem zamierzonego zniesienia namiestnictwa (Lordstatthalterschaft) Irlandyi. Hamilton zmienił swe zdanie w tym względzie i oświadcza, że będzie się sprzeciwiać zapowiedzianej zmianie, bo upatruje w niej poparcie systemu centralizacyi, którego on nie pochwała.

Zdanie gabinetu względem mających się przedsięwziąć środków przeciw rozporządzeniom Papięza jest ciągle jeszcze podzielone. Russell, Palmerston i Lansdowne są za energicznym postępowaniem; Clarendon, Grey, Carlisle i Wood chcą czekać. To jednak pewna, że na razie nic stanowczego nie nastąpi. Pogłoski o zmianie ministertwa są przeto zupełnie bezzasadne.

Francya.

(Stan rzeczy w Paryżu d. 8. stycznia.)

Paryż, 8. stycznia. Nic jeszcze stanowczego nie uchwalono; wątpliwość i niepewność trwają ciągle. Wczoraj wieczór o godzinie siódmej było następujące prawdopodobieństwo:

- Usunięcie generała Changarnier;
- Zatrzymanie części ministrów dymisyonowanych;
- Dobrowolne usunięcie się kilku innych;
- Zastąpienie dwóch ministrów nowymi, a mianowicie panów Dumas i Schramm.

Najważniejszą rzeczą jest bez wątpienia usunięcie generała Changarnier. Mimo zaprzeczania tej wiadomości ze strony dziennika „*Bulletin de Paris*“, zdaje się ta uchwała być pewna, a głos dzienników elyzejskich nie pozostawia żadnej wątpliwości pod tym względem. Należy przyznać, że postępowaniem swoim od czasu interpellacyi pana Napoleona Bonapartego względem instrukcyi do wojska, publikowanych w dzienniku „*Patrie*“ stracił naczelną dowódzca armii Paryzkiej powszechnie sympatyje. Trudno nie pojąć, że generał wyraził się dwuznacznie i dał dowód nieszczeroci swego oświadczenia. Instrukcyje publikowane w „*Patrie*“ a podpisane przez generała Reibell, który oświadcza, że je otrzymał bezpośrednio i dosłownie od generała Changarnier, nie zostały dotychczas zaprzeczone. Gdyby generał Reibell był ogłosił rzecz nieukończoną i bez polecenia, byłby niezawodnie poniósł karę. Można przeto przypuścić, że instrukcyje ogłoszone przez dziennik „*Patrie*“ zostały dosłownie wręczone wspomnianemu generałowi przez naczelnika, a w tym razie trudno pojąć oświadczenie generała Changarnier z trybuny zgromadzenia. Nie podpisał wprawdzie tych instrukcyi, ale przesłał je swemu podwładnemu, który je zredagował i podpisał ze swego stanowiska i w swoim miejscu. Deklaracye naczelnego dowódcy w obec zgromadzenia opierały się przeto tylko na dwuznaczności. Wczoraj wieczór rozeszła się w Paryżu pogłoska, że generał Reibell ma wydać pismo do dzienników z oświadczeniem, że nieotrzymał instrukcyi pod tym względem od generała Changarnier. Sprostowanie to zdaje się być za późne.

Bądź co bądź usunięcie naczelnego dowódcy armii Paryzkiej zdawało się być zdecydowanym wczoraj wątpiono, czyli lewa strona zechce bronić go przeciw Elysée. Lewa strona chce wprawdzie utrzymać i zapewnić przewagę władzy parlamentarnej nad wykonawczą, ale nie na korzyść generała Changarnier. Być łatwo może, że cała ta sprawa skończy się pomyślnie dla pałacu Elysée.

Z innej strony mówiono także wczoraj o koalicyi orleanistów, legitymistów i umiarkowanych republikanów, by dójść w drodze konstytucyjnej do rewizyi konstytucyi, znieść prezydenturę, i ustanowić dyrektoryum w r. 1852. Projekt ten zdaje się być nie bardzo do prawdy podobnym.

Tymczasem różne odcienia prawej strony przedsięwzięją środki przewencyjne na przypadek mogących zajść wypadków 18. brumaire. Ukonstytuowała się komisya z 12 członków, po czterech z każdego klubu parlamentarnego ulicy des Pyramides, de Rivoli i klubu Molé, i odbywała wczoraj posiedzenie w jednym z biur zgromadzenia pod przydykacją p. Broglie, by się naradzić nad środkami obrony reprezentacyi narodowej w razie jakiego zamachu. (*Indep. belge.*)

(Wiadomości bieżące z Paryża.)

Paryż, 5. stycznia. Niebawem wyjdzie z druku nowe dzieło p. Dupin pod tytułem: „O władzach publicznych, ich prawach i obowiązkach.“ — Przed rogatką Montrouge zaszła przedwczoraj bójka między 10 żołnierzami i 30 włóczęgami, przyczem pierwsi dobyli szabel i aż do poblizkiej strażnicy cofnąć się musieli. Dwóch żołnierzy zraniono dość ciężko. Śledztwo sądowe już się rozpoczęło. — Podług Monitora wieczornego potwierdzili sami ministrowie na posiedzeniu dzisiejszem wiadomość o podaniu się ich do dymisyi, i jako powód do tego kroku wymienili wzbranianie się zgromadzenia, aby interpelacye wczorajsze na dzisiaj odłożyć. Pogłoski o złożeniu nowego gabinetu, którego kombinacyę jeszcze przed zamknięciem dzisiejszego posiedzenia puszczano w obieg, są za pospieszne, gdyż nikogo jeszcze w Elysée nieoznaczono, a Ludwik Napoleon przed nikim jeszcze niezwierył się z zamiarami swemi. Wiadomość o przesileniu ministeryalnem wpłynęła dość niekorzystnie na kurs papierów publicznych. — „*Bulletin de Paris*“ zapewnia, że sardyńsko-rzymskie nieporozumienie wkrótce już w dobry sposób załatwionem będzie. (*Austr.*)

Włochy.

(Projekt traktatu Sardynii z Francją. — Doniesienia z nad brzegów morza śródziemnego.)

Turyń, 5. grudnia. Projekt traktatu z Francją względem prawa własności literackiej wzniesił niespokojność. Przytaczają przeciwko temu zwyczajne dowody sofistyczne, że literatura i utworzone przez nią wyobrażenia są dobra powszechnie itp. Najszczególniej mężowie lewej strony okazują przy tej sposobności mało upodobania w zasadach własności prywatnej, i przytaczają na wysięgi dowody, jakie niegdyś obrońcy przedruku także w Niemczech przytaczali. — *Risorgimento* zawiera dziś przeciw temu twierdzeniu dosyć długi artykuł, w którym okazuje bezzasadność przytoczonych zarzutów i dowodzi, że Piemont dla tego, że chce ochraniać prawo własności literackiej, nie potrzebuje zniżać się ze stopnia kultury, który na teraz zajmuje.

— Liczne doniesienia z nadbrzeżnych punktów Śródziemnego morza zgadzają się w tem, że tylko w radykalno-unitarnej partii we Włoszech widać niejaki ponure wzbudzenie. Mówią o wyładowaniu ekspedycji insurekcyjnej. Nadmienają, że powodem do tego jest zapewne spóźniony zamiar, gdyż stronnicy Mazziniego na wszelki sposób, gdyby w Niemczech była wybuchła wojna, byłiby się na podobny krok odważyli, ale teraz już nie myślą o tem. Dla tego objawiające się teraz symptoma podobne są tylko do rozlegającego się echa, bez wszelkiej dalszej konsekwencji. (*Lit. kor. austr.*)

Z **Turyń** donoszą, że książę Carignano zażądał dymisji swej jako admirała, i otrzymał ją w istocie. Nowy francuski ambasador p. His de Battenval stara się załagodzić teraz rzymsko-sardyńskie nieporozumienie; lecz usiłowania jego nie zdają się obudzać sympatii w gabinecie turyńskim. Hrabia Siccardi ma być stanowczo zdecydowany niezbaczać z dotychczasowej drogi reformy. W ministerstwie nauk pracują teraz nad projektem do ustawy o regulacji szkół drugiego rzędu. (*Austr.*)

Niemce.

(Depesze telegraficzne.)

Hamburg, 9. stycznia. Komisarze związkowi przedłużyli termin deklaracji ze strony namiestnictwa o dwa dni, t. j. do 11go b. m. (*Austr.*)

Kiel, 11. stycznia. Zgromadzenie krajowe uchwaliło wczoraj na tajnem posiedzeniu, które trwało aż do dzisiaj do 5 $\frac{1}{2}$ godz. zrana, większością 42 głosów przeciw 26, ażeby upoważnić rząd do przyjęcia żądania komisarzów związkowych, jednak pod tym tylko warunkiem, ażeby Rendsburg i Friedrichsort zostały obsadzone przez wojska Szlezvig-holsztyńskie. (*Br. Z.*)

(Treść uchwały zgromadzenia związkowego o punktuacji Ołomunieckiej.)

Frankfurt. Treść wspomnianej kilkakrotnie uchwały zgromadzenia związkowego z 28. grudnia 1850 o punktuacji ołomunieckiej jest następująca: „Sejm związkowy czuje się obowiązany przyjmując do wiadomości wnioszek względem wyraźnego przyzwolenia punktuacji ołomunieckiej i uchwała: Zgromadzenie związkowe, oceniając słusznie poczynione ze strony ces. austriackiego rządu kroki dla utrzymania spokoju w rzeszy niemieckiej, upoważnia cesarski dwór prezydyalny, pod zastrzeżeniem przystępujących zgromadzeniu praw i przywilejów, zająć się regulacją wymienionych w punktuacji ołomunieckiej spraw na zasadzie ustaw związkowych i powziętych już pod względem tych spraw uchwał zgromadzenia związkowego. — Co się tyczy paragrafu 4go rzeczony konwencji ołomunieckiej wyraża zgromadzenie związkowe nadzieję, że wszelkie zapadłe na ministeryalnych konferencyach drezdeńskich uchwały, o ile wchodzić będą w zakres kompetencji najwyższej władzy związkowej, zgromadzeniu związkowemu przedłożone i w drodze konstytucji związkowej w ustawy związkowe zamienione zostaną.“ (*A. a. Z.*)

Z **Drezna** nadchodzą bardzo skąpe doniesienia. Zdaje się, że obecni tam dyplomaci starają się teraz o ścisłe zachowywanie tajemnicy. — Pierwsza izba obraduje teraz nad różnemi, ułożenia adresu do Króla tyczącemi się wnioskami.

Z **Kassel** nadchodzą szczegółowe doniesienia o przyjęciu austr. wojsk egzekucyjnych. Kwaternikami obciążają tylko członków rady miejskiej. (*Austr.*)

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 8. stycznia.)

Metal. austr. 5% — 73 $\frac{1}{4}$; 4 $\frac{1}{2}$ % 63 $\frac{1}{16}$. Akcje bank. 1045. Sardyńskie 33. Hyszpańskie 3% — 33 $\frac{1}{2}$. Polskie 300 — 140; 500 — 81 $\frac{1}{2}$.

Prusy.

(Depesza telegraficzna.)

Berlin, 9. stycznia. Minister Manteuffel odjeżdża jutro na kilka dni do Drezna. (*Austr.*)

(Projekt kodeksu karnego dla monarchii pruskiej.)

Berlin, 6. stycznia. (*N. B. Z.*) Przedłożony izbom „projekt kodeksu karnego dla monarchii pruskiej“ różni się w wielu punktach ważnych od kodeksu z roku 1847, a nawet co do objętości swojej jest o wiele krótszy od tamtego. Projekt z roku 1847, składający się z 3 oddziałów tak samo jak terażniejszy, obejmował 476 paragrafów, najnowszy zaś liczny ich 321 tylko, a projekt z roku 1843 zawierał 556 paragrafów. „Postanowienia wstępne“ terażniejszego projektu objęte są w 6 paragrafach, które w projekcie z roku 1847 poczęści do pierwszego rozdziału należały. Różnica definicyi między „zbrodnią, przestępstwem i przekroczeniem“, pominięta zupełnie w roku 1847, zawarta jest w §. 1. na samem czele kodeksu terażniej-

szego: „Każdy czyn taki za który osądza prawo na karę śmierci, roboty publiczne, lub które więzienia powyżej lat 5ciu, jest zbrodnią. Każdy czyn taki, za który prawo karze więzieniem do lat 5ciu, aresztem powyżej 6. tygodni lub karą pieniężną nad 50 talarów, jest przestępstwem. Każdy zaś czyn taki, który pociąga za sobą karę więzienia do 6 tygodni lub karę pieniężną do 50 talarów, jest przekroczeniem.“

Pierwsza część „o karaniu zbrodni i przestępstw w ogóle“ obejmuje Tytuł I. o karach: Kara śmierci ma być wykonywana przez ścięcie. Wykonanie powinno odbywać się w zamkniętem miejscu, albo na placu pomiędzy murami więzienia, lub na innem odosobnionem miejscu. Przy traceniu mają być obecni: Dwaj członkowie sądu pierwszej instancyi, urzędnik od prokuratury państwa etc. i dwunastu przez przełożonego rady gminnej delegowanych reprezentantów gminy. Podczas tracenia należy dzwonić we dzwonek. Niemniej zasługują na uwagę postanowienia zawarte w tytule IIIcim, które za czynności i przestępstwa druku przeciw sprzymierzonym państwom, ich władzcom lub pełnomocnikom takie same kary wyznaczają, jak gdyby przestępstwa te przeciw własnemu krajowi, królowi lub rządowi pruskiemu wymierzone były, rozumie się, o ile w tych państwach podług publikowanych traktatów i ustaw stosunek wzajemności jest zagwarantowany. (*Austr.*)

(Kurs giełdy berlińskiej z 10. stycznia.)

Dobrowolna pożyczka 5% — 106 $\frac{1}{4}$ L. Oblig. długu państwa 84 $\frac{3}{4}$ L. Akcje bank. 95 $\frac{1}{2}$ L. Polskie listy zastawne —. Polskie 500 — 81 $\frac{1}{2}$; 300 — 139 $\frac{3}{4}$. Frydrychsory 13 $\frac{1}{12}$. Inne złoto za 5 tal. 7 $\frac{3}{4}$. Austriackie banknoty —.

Wiadomości handlowe.

(Targ lwowski na woły.)

Lwów, 13. stycznia. Spęd bydła rzeźnego na targu dzisiejszym liczył 259 wołów i 2 krów, których w 10 mniejszych i większych stadach po 10 do 54 sztuk, a mianowicie z Rozdołu, Dawidowa, Szczerca, Tarnopola, Stryja i Rozwadowa na targowicę przypędzono. Na potrzebę miasta sprzedano — jak nam donoszą — 101 wołów, i płacono za sztukę, którą szacowano na 11 kamieni mięsa i 1 kamień łożu, 126r.15k., sztuka zaś, mogąca ważyć 14 $\frac{1}{2}$ kamieni mięsa i 1 $\frac{1}{2}$ kamieni łożu, kosztowała 165r. w. w.

(Ceny targowe w obwodzie Sandeckim.)

Sącz, 4. stycznia. W drugiej połowie grudnia z. r. sprzedawano na targach w Starym Sączu, Nowym Targu i Nowym Sączu w przecięciu korzec pszenicy po 18r.30k.—21r.45k.—17r.40k.; żyta 17r.41k.—18r.55k.—15r.17k.; jęczmienia 11r.30k.—12r.50k.—10r.37k.; owsa 6r.52k.—6r.30k.—6r.37k.; hreczki 8r.30k.—0—6r.; kukurudzy 12r.—0—14r.; ziemniaków 5r.—5r.—6r. Cetnar siana kosztował 2r.15k.—2r.—3r.30k.; nasienia konicza 90r.—0—46r.15k.; wełny 55r.—0—175r. Sąg drzewa twardego 11r.45k.—10r.30k.—16r.30k., miękkiego 7r.30k.—8r.—12r.30k. Za funt mięsa wołowego płacono 9k.—14k.—10k.— i za garniec okowity 6r.—3r.—4r.35k. w. w.

Kurs lwowski.

Dnia 15. stycznia.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski mon. k.	5	52	5	56
Dukat cesarski " "	5	55	5	59
Półimperyal zł. rosyjski " "	10	13	10	16
Rubel śr. rosyjski " "	1	59	2	—
Talar pruski " "	1	50	1	51
Polski kurant i pięciozłotówk. " "	1	28	1	29
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. " "	91	17	91	43

(Kurs wekslowy wiedeński z 11. stycznia.)

Amsterdam 180 l. 2. m. Augsburg 130 $\frac{3}{4}$ l. uso. Frankfurt 130 $\frac{1}{4}$ l. 3. m. Genua 149 p. 2. m. Hamburg 192 $\frac{1}{2}$ l. 2. m. Liworno 126 l. 2. m. Londyn 12.43. p. 3. m. Medyolan —. Paryż 152 $\frac{1}{4}$ l. 2. m. Agio duk. ces 33 $\frac{3}{4}$. Napol. 10.16. Szuf. 17.40. Agio srebra 30 $\frac{1}{2}$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 14. stycznia.

PP. Kosakowski Floryan, z Białogłów. — Turkuł Władysław, z Dobrowód.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 14. stycznia.

Hr. Cetnar Aleksander, do Żółkwi. — Baron Brunicki Ludwik, do Gorajca. — PP. Zagórski Karol, do Koł-dziejowa, — Smarzewski Seweryn, do Tatkowic.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 14. stycznia.

Pora	Barometr wmierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god.zr.	28 " 4 "	— 15,4°	— 8°	połu.-wschodni	pogoda ☉
2 god.zr.	28 4 5	— 8°	— 15,4°	wschodni	"
10 g. w.	28 4 0	— 12,5°		cicho	"

Dnia 15., 6. godz. rano. — 10°, o pół 9. godz. — 8°.

TEATR.

Dziś: ostatnie przedstawienie członków baletu wiedeńskiego: Taniec różno-narodowy pod tytułem: „Diabeł zielony“ i komed. polska: „Nieprzyjaciel kobiet.“